

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **R. K. (K.)**

skazanego z art. 202 § 3 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 8 kwietnia 2025 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Lubelskim z dnia 15 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 740/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Tomaszowie Lubelskim do ponownego
rozpoznania.**

[J.J.]

Tomasz Artymiuk Andrzej Stępka Andrzej Tomczyk

UZASADNIENIE

W dniu 21 grudnia 2023 r. Prokurator Rejonowy Lublin-Południe w Lublinie skierował do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Lubelskim, w sprawie o sygn. akt

[...], wniosek o wydanie na posiedzeniu na podstawie art. 335 § 1 k.p.k. wyroku skazującego wobec R. K. oskarżonego o czyn z art. 202 § 3 k.k. w zw. z art. 202 § 4b k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Prokurator wniósł o orzeczenie wobec oskarżonego R. K. uzgodnionych z nim kar i środków na podstawie ustawy obowiązującej w dacie czynu (art. 4 § 1 k.k.), to jest:

- na podstawie art. 202 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. - kary dwóch lat pozbawienia wolności, z jednoczesnym określeniem, zgodnie z dyspozycją art. 62 k.k., że kara będzie wykonywana w systemie terapeutycznym zgodnie ze wskazaniami biegłych zawartymi w opinii - k. 581v-582;
- na podstawie art. 43a § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. - świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 10.000 złotych;
- na podstawie art. 41 § 1a pkt 2 k.k. - środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na okres 3 lat;
- na podstawie art. 44 § 2 k.k. - przepadku przedmiotów służących do popełnienia Przestępstwa - poz. 8 i 18 z wykazu dowodów rzeczowych nr [...] - k. 713 i n.;
- zaliczenie na poczet kary pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności (k. 745-746).

W toku posiedzenia w dniu 15 kwietnia 2024 r. Sądu Rejonowego w Tomaszowie Lubelskim w sprawie o sygn. akt II K 740/23, prokurator wyraził zgodę na modyfikację wniosku poprzez zakwalifikowanie czynu z art. 202 § 3 k.k. w zw. z art. 202 § 4b k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w brzmieniu z daty czynu w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz wyeliminowanie rozstrzygnięcia z art. 41 § 1a k.k. (k. 755).

Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2024 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Lubelskim uznał R. K. za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu wyczerpującego dyspozycję art. 202 § 3 k.k. w zw. z art. 202 § 4b k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w brzmieniu z daty czynu w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 202 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w brzmieniu z daty czynu w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył karę 2 lat pozbawienia wolności (pkt I wyroku). Na podstawie art. 62 k.k. orzekł

wykonanie wymierzonej w pkt. I kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym (pkt II wyroku). Jednocześnie na podstawie art. 43a § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. orzekł od oskarżonego R. K. świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 10.000 złotych (pkt III wyroku), a na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa, szczegółowo opisanych w wykazie dowodów rzeczowych nr [...] pod pozycjami 8 i 18 na k. 713v akt (pkt IV wyroku);

Wyrok nie został zaskarżony i jest prawomocny od dnia 23 kwietnia 2024 r.

Od tego wyroku, kasację w dniu 12 lutego 2025 r. wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył powyższe orzeczenie w całości, na niekorzyść oskarżonego R. K. , formułując zarzut: „rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegającego na uwzględnieniu wadliwie zmodyfikowanego wniosku prokuratora o skazanie R. K. bez przeprowadzenia rozprawy, za popełnienie przestępstwa z art. 202 § 3 k.k. w zw. z art. 202 § 4b k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., mimo iż wniosek ten nie zawierał propozycji obligatoryjnego z mocy art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r.) - orzeczenia na czas określony albo dożywotnio środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi, co skutkowało wydaniem wyroku z również rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą wskazanego przepisu prawa materialnego”.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Tomaszowie Lubelskim do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podniesiony w kasacji Prokuratora Generalnego zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa karnego procesowego jest oczywiście zasadny, co umożliwiło – wobec wniesienia kasacji z zachowaniem terminu określonego w art. 524 § 3 k.p.k.

– uwzględnienie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia w całości na posiedzeniu bez udziału stron na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Jak trafnie zauważył skarżący, wyrok Sądu Rejonowego w Tomaszowie Lubelskim został wydany z rażącym naruszeniem przepisów prawa karnego procesowego wskazanych w *petitum* kasacji.

Przypomnieć należy, że postępowanie unormowane w art. 335 k.p.k. i art. 343 k.p.k. jest jednym z postępowań konsensualnych, w ramach którego Sąd orzekający w tym trybie rozpoznaje sprawę na posiedzeniu, bez przeprowadzania postępowania dowodowego, a nawet bez udziału stron (jeżeli mimo prawidłowego zawiadomienia nie stawia się na posiedzenie, a zarazem, gdy prezes sądu lub sąd nie uzna ich obecności za konieczną), i wydaje wyrok skazujący oskarżonego, o ile uwzględnia złożony przez prokuratora, po uzgodnieniu z oskarżonym, wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k.

Jednocześnie, mając na uwadze brzmienie art. 343 § 7 k.p.k., rozpoznając omawiany wniosek sąd powinien dokonać nie tylko jego formalnej i merytorycznej kontroli, ale również przeanalizować zgodność zawartych w nim propozycji z wymogami prawa materialnego i procesowego. Dopiero gdy wymogi te *in concreto* zostaną spełnione, to wniosek o skazanie bez rozprawy może zostać uwzględniony.

W przedmiotowej sprawie co do zasady prokurator wniósł o orzeczenie wobec oskarżonego R. K. uzgodnionych z nim kar i środków na podstawie ustawy obowiązującej w dacie czynu (art. 4 § 1 k.k.). W rzeczywistości jednak zaproponował orzeczenie środka karnego na podstawie art. 41 § 1a pkt 2 k.k., a więc w aktualnie obowiązującym brzmieniu tego przepisu.

Z treści protokołu posiedzenia Sądu z dnia 15 kwietnia 2024 r. wynika, że prokurator wyraził zgodę na modyfikację wniosku poprzez zakwalifikowanie czynu z art. 202 § 3 k.k. w zw. z art. 202 § 4b k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w brzmieniu z daty czynu w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz wyeliminowanie rozstrzygnięcia z art. 41 § 1a k.k. (k. 755).

Wyeliminowanie rozstrzygnięcia na podstawie art. 41 § 1a k.k. było w tym przypadku niedopuszczalne, ponieważ orzeczenie tego środka karnego było obligatoryjne zarówno w dacie czynu, jak również jest obligatoryjne obecnie.

Zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, w dniu 1 października 2017 r. weszła w życie nowelizacja art. 41 § 1a k.k., który otrzymał brzmienie: „Sąd może orzec zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu na szkodę małoletniego. Sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego”.

W przedmiotowej sprawie R. K. został skazany za dokonanie przestępstwa z art. 202 § 3 k.k. w zw. z art. 202 § 4b k.k. Nie ulega wątpliwości, że przedmiotem ochrony w przypadku typów czynów zabronionych opisanych w dyspozycji przywołanych przepisów jest wolność seksualna małoletnich, zaś przesłanka zastosowania zakazu przewidzianego w art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. wchodzi w grę w razie skazania za którekolwiek z przestępstw określonych w rozdziale XXV Kodeksu karnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2024 r., III KK 57/24). Oznacza to, że na Sądzie ciążył obowiązek orzeczenia wobec oskarżonego zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2023 r., I KK 132/23).

W konsekwencji, brak obligatoryjnego rozstrzygnięcia o wskazanym środku karnym stanowi rażące naruszenie prawa materialnego. O obrazie prawa materialnego można bowiem zasadnie twierdzić m.in. w sytuacji niezastosowania określonego przepisu, gdy jego zastosowanie było obowiązkowe (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 kwietnia 2017 r., II KK 31/17 i z dnia 6 listopada 2023 r., I KK 132/23).

Oznacza to, że aprobowując zmodyfikowany wniosek prokuratora, zresztą z inicjatywy samego sądu, Sąd ten dopuścił się rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, wskazanych w *petitum* kasacji. Złożony bowiem przez prokuratora w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wniosek, zmodyfikowany na posiedzeniu, został sformułowany z naruszeniem przepisu art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r., a jego uwzględnienie przez Sąd doprowadziło do rażącej obrazy tego przepisu prawa karnego materialnego. Wprawdzie sąd *meriti* w uzgodnieniu z prokuratorem stosował przepisy obowiązujące w dacie czynu (art. 4 § 1 k.k.), podczas gdy we wniosku wskazany został m.in. w zakresie środka karnego przepis obowiązujący w dacie orzekania (art. 41 § 1a pkt 2 k.p.k.), nie zmienia to wszelako konstatacji, że również na podstawie stanu prawnego obowiązującego w dacie czynu orzeczenie tego środka było obligatoryjne, a to na podstawie art. 41 § 1a zdanie drugie k.k.

Reasumując, brak przesłanek z art. 335 § 1 k.p.k. w zw. z art. 343 § 3 i § 7 k.p.k. umożliwiających wydanie orzeczenia na posiedzeniu, nie pozwalał Sądowi na uwzględnienie wniosku prokuratora. Sąd powinien był dostrzec i zasygnalizować wprawdzie stronom dostrzeżone przez siebie uchybienia, nie mógł jednak uwzględnić wniosku pozostającego w sprzeczności z konkretnym przepisem prawa karnego materialnego. Skoro jednak tego nie uczynił, to tym samym dopuścił się rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku (art. 523 § 1 k.p.k.) naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a w konsekwencji przepisu prawa karnego materialnego, wskazanego w zarzucie kasacyjnym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Tomaszowie Lubelskim do ponownego rozpoznania, w trakcie którego Sąd uwzględni poczynione wyżej uwagi i wyda orzeczenie zgodne z przepisami prawa.

[J.J.]

[a.ł.]

Tomasz Artymiuk Andrzej Stępka Andrzej Tomczyk